

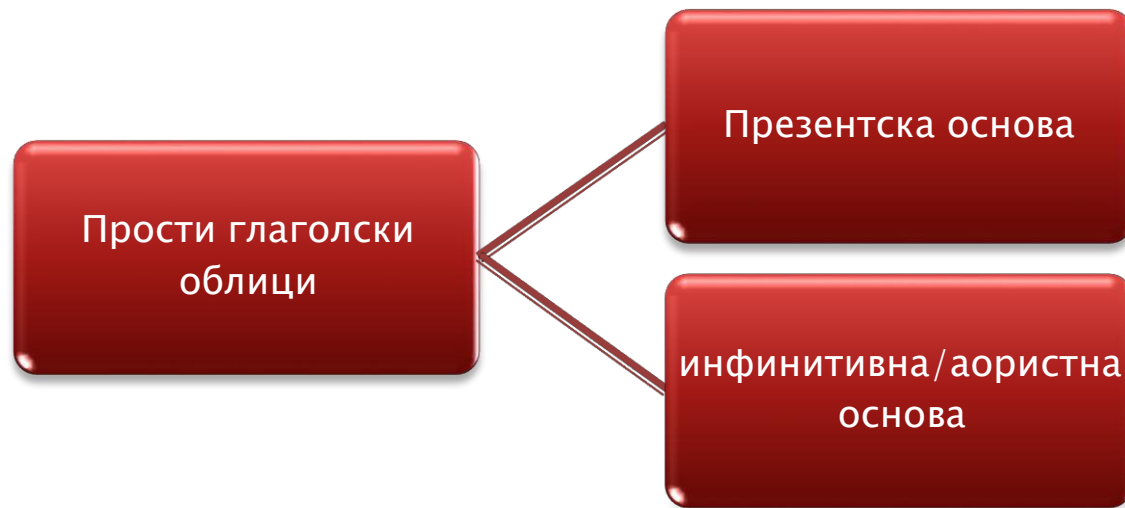
МОРФОЛОГИЈА

ГЛАГОЛСКИ ОБЛИЦИ

- **Глаголски облици** су облици у којима се глаголи остварују у реченици.
- Облици глагола добијају се од инфинитивне или аористне основе и од презентске основе.
- **Инфинитивна основа** добија се на два начина:
 - одбијањем инфинитивног наставка -ти, нпр. писа-ти, пјева-ти
 - одбијањем инфинитивног наставка -ћи, нпр. пе -ћи, ле -ћи и код глагола у чијем се инфинитиву испред -ти налази сугласник с - сти, нпр. сјести, плести. Инфинитивна основа добија се одбијањем завршетка -ох у 1.лицу једнине аориста, као у примјерима: сјед-ох, плет-ох, пек -ох, лег-ох и сл.
- **Презентска основа** глагола се добија одбијањем наставка -мо у 1. лицу множине, нпр. плете - мо, ради - мо, дође - мо.
- Код неких глагола су презентска и инфинитивна основа једнаке. Нпр. глагол читати има исту инфинитивну чита -ти и презентску основу чита - мо.

У српском језику постоје лични или финитни облици и нелични или инфинитни облици.

Лични	Нелични
презент	инфинитив
перфекат	глаголски придјев радни
имперфекат	глаголски придјев трпни
плусквамперфекат	глаголски прилог садашњи
аорист	глаголски прилог прошли
футур први	
Футур други	
императив	
потенцијал	

ПРЕЗЕНТ – презентска основа + лични наставци

1. – м	1. –мо
2. – ш	2. – те
3. –	3. – у, –ју, –е

Нпр.

2. учи–ш	2. учи–те
----------	-----------

ИМПЕРАТИВ – заповједни начин –
гради се додавањем наставака на
основу добијену од 3. лица
множине презента, која се добија
одбијањем наставака – е, – у, – ју .

Нпр.

1. –	1. носи–мо
2. нос–и	2. носи–те
3. –	3. –

Или са другим наставцима:

1. –	1. пиј–мо
2. пи–ј	2. пиј–те
3. –	3. –

За треће лице користи се описна
конструкција нека носи, нека носе...

ГЛАГОЛСКИ ПРИЛОГ

САДАШЊИ – гради се
додавањем наставка –ћи на
пуни облик 3.лица множине
презента.

Нпр. 3.л.множ. пјевају – ћи,
тресу – ћи, држе – ћи и сл.

Од презентске и инфинитивне основе граде се:

ИМПЕРФЕКАТ – гради се од несвршених глагола додавањем тројаких наставка на инфинитивну основу:

лице	једнина	множина	једнина	множина	једнина	множина
1.	–ах	–асмо	–јах	–јасмо	–ијах	–ијасмо
2.	–аше	–асте	–јаше	–јасте	–ијаше	–ијасте
3.	–аше	–аху	–јаше	–јаху	–ијаше	–ијаху

ГЛАГОЛСКИ ПРИДЈЕВ ТРПНИ – гради се од презентске основе додавањем наставка – ен, са граматичким наставцима рода.

Нпр. створе –ен (–а ,–о) и створ – ен – и (–е,–а).

– гради се од инфинитивне основе додавањем на њу обличког наставка – н или – т, као у примјерима држа –н (–а, –о) или забрину –т (–а, –о).

Од инфинитивне /аористне/ основе гради се:

ИНФИНИТИВ – додавањем наставка – ти или –ћи

АОРИСТ – гради се додавањем двију врста наставка на инфинитивну основу најчешће глагола свршеног вида:

лице	Основа на самогласнике		Основа на сугласнике	
	Једнина	Множина	Једнина	Множина
1.	–х	–смо	–ох	–осмо
2.	–	–сте	–е	–осте
3.	–	–ше	–е	–оше

ГЛАГОЛСКИ ПРИЛОГ ПРОШЛИ –гради се најчешће од свршених глагола додавањем двојаких наставка на инфинитивну основу. Уколико се основа завршава на самогласник, наставак је – вши, а уколико се основа завршава на сугласник наставак је –авши.

Нпр. написавши, попивши, тресавши и сл.

Ево неколико задатака за вјежбу:

1. Напишите правилно промјену глагола радити и бријати у императиву.
2. Како гласи глаголски прилог садашњи и глаголски прилог прошли глагола чути?
3. Правилно промијените глагол пећи у аористу.

Ваш задатак је да напишете у свеску дати преглед наведених глаголских облика и да урадите задатке које ћете у договору са предметним професором послати на увид.